

nik. Postaja vroče in razmere so čedalje slabše. Sneg je mehak in nevaren, jaz pa preutrujen, da bi plezal navzdol. Začnem se spuščati ob vrvi. Spuščanje traja vse popoldne in terja popolno zbranost. Ledu skoraj ni, kar pa ga je, je razmočen, tako da se na vijakih ne da spuščati. Skala je krušljiva. Klini kmalu poidejo, zato puščam pomožne vrvice okoli rogljev. Na srečo najdem dva stara japonska klina. Ko dosežem uravnavo pod steno, ki je že v senci, je ura pol šestih zvečer. Odločen, da bom sestopal vso noč, zvijem mokre vrvi, ki vidno zmrzujejo, si snamem pas in vse skupaj zložim v nahrbtnik. S težavo ga dvignem, pri čemer se malo opotečem, in si ga zavijem na hrbet.

S pripravljeno čelno svetilko na glavi se odpravim čez plato. Ker me le malce preveč zanaša, se premislim in poiščem mesto, kjer sem pred dnevi bivakiral. Na srečo imam še par svežih nogavic.

Zlezem v bivak vrečo, kuham in pijem. Česen zopet reši situacijo s tem, ko mi povrne apetit. Ponovno skuham rezance s česnom, čebulo in grahom in se na koncu posladkam s čokoladnimi poljubčki. Kličem Matjaža in Chindija, da bi jima povedal, da je z menoj vse v redu, a se ne slišimo, ker sem na drugi strani hriba.

Za nekaj ur zaspim, preostanek noči pa me tlačí mora. Sanjam, da imam v bivak vreči tri male Japončke, ki mi hočejo ves čas popravljati astrofolijo in mi jo vlečejo zdaj sem, zdaj tja. Folija, ta prekleta reč, pa šumi kot Niagarski slapovi in mi ne da spati ...

Zjutraj počakam, da me obsije sonce, potem počasi pospravim in odidem v dolino. Dobrih 1000 metrov nižje pokličem bazo. Oglasi se Chindi in ves iz sebe komaj pove, da mi prihaja Matjaž naproti. Glas se mu trese in skoraj joka. Pravi, da ju je bilo strah, da se mi je kaj zgodilo, ker se nisem oglasil. Ko sem bil prvič na platuju na aklimatizaciji smo se namreč slišali, včeraj pa ne.

Nedaleč pod seboj opazim gibčno Matjaževo postavo, kako hiti navzgor. Kmalu sva skupaj in vidno si oddahne. Stisneva si roki, sedeva, pije in klepetava. Sedaj sva končno oba razbremenjena in srečna. Čez eno uro sva že ob Kangi Chu, ki se je v 52 urah, ko sem bil na hribu, spremenila v mirno sivo zeleno reko. Chindi naju pride počakat k fiksi in skupaj odidemo v bazo.

Koze ni več. Prišla sta jo iskat dva pastirja in jo dobesedno odnesla v dolino.

Medtem ko nama Chindi peče omlete z jakovim sirom, si z Matjažem v jedilnici na soncu privoščiva prvi Heineken.

Odpravo so omogočili: SCT d.d. Ljubljana, zavarovalnica Tilia d.d. Novo mesto, Slovenske železnice Ljubljana, Vodnogospodarsko podjetje Novo mesto, A Banka d.d. Ljubljana in Krka—tovarna zdravil p.o. Novo mesto, Telekom Slovenije p.o., Lek d.d. Ljubljana, Hren Grafika Ljubljana, Kolinska p.o. Ljubljana, Maximarket Ljubljana, Beti Metlika, Treking šport Ljubljana, Žito Ljubljana, Mercator-Slosad Ljubljana, Gorenjka Lesce, Ekoprojekt, Novo mesto.

KUPI DRAGOCENIH KAMENČKOV V DRUŠTVENEM MOZAIKU

STO LET PD RADOVLJICA

VERENA MENCINGER

Stoletnica, ki jo letos praznuje PD Radovljica, je lep in častitljiv jubilej. Veliko stvari se je dogodilo v tem obdobju. Društvo je prestalo dve svetovni vojni, za njima so ostale le požgane kočice in uničen arhiv. V zavednih, planinstvu predanih in trmastih Gorenjcih pa je ostalo dovolj poguma, volje in moči, da so vedno pričeli znova.

O zgodovini društva je že **dr. Jakob Prešeren** dosti pisal v PV, zato si samo nekoliko osvežimo spomin.

Društvo je bilo ustanovljeno 10. marca 1895 v Radovljici. Največ zaslug ima nedvomno **dr. Janko Vilfan**, kateremu sta stala ob strani **Hugon Roblek** in **Jakob Aljaž**. Nemška raznarodovalna društva so se bohotila, hoteli so si prisvojiti tudi naše gore, podružnica SPD pa je to hotela zavreti, če že ne povsem onemogočiti.

Komaj pet mesecev po ustanovitvi so zgradili prvo kočico podružnice, Vodnikov dom, ki stoji še danes.

Nasploh je bila gradbena dejavnost zelo razširjena. Podružnica je zgradila še naslednje kočice:

- leta 1899 — na Rodici in Planici,
- leta 1901 — na Poljski planini,
- leta 1906 — na Konjščici in pod Babjim zobom,

- leta 1907 — Vilfanova kočica,
- leta 1933 — Roblekov dom.

To so bile skromne kočice ali preurejene pastirske stajezice z nekaj ležišči, ki pa so le nudile zavetje naraščajočemu številu planincev. Predvsem pa so bile naše, slovenske.

H gradnji lahko štejemo tudi most pod Kamno Gorico in brv čez Rudnico v Bohinju.

DESET PREDVOJNIH PREDSEDNIKOV

Ozemlje podružnice je obsegalo območje od Bele peči, Rateč, Jesenic in Bohinja do Podnarta. Članstvo je naraščalo, prav tako tudi obisk po kočah, posebno še po izgradnji bohinske železnice.

Ime Hugona Robleka je za društvo še posebno pomembno. Morda je edini primer v zgodovini planinstva, da je z oporoko zapustil premoženje Radovljiški podružnici. Njegovo nadaljnje delo je, žal, preprečila tragična smrt, ko je skočil iz gorečega Narodnega doma v Trstu, ki so ga 14. julija 1920 požgali fašisti.

V njegov spomin so planinci leta 1933 namesto dotrajane in zanemarjene Vilfanove kočice zgradili nov Roblekov dom.

Dr. Janko Vilfan, pobudnik za ustanovitev Radovljiške podružnice SPD

Leta 1935 sta bila ustanovljena alpinistični in markacijski odsek, ki delujeta še danes, literarno-propagandni pa se ni obnesel. Roblek je ustanovil tudi kolesarsko sekcijo.

Načelniki podružnice do leta 1941 so bili:

1895—1898 **dr. Janko Vilfan**

1898—1903 **Hugo Roblek**

1903—1910 **dr. Janko Vilfan**

1911 **Leopold Fürsager**

1912—1914 **Ivan Šega**, ki je bil zadnji pred 1. svetovno vojno

1918—1921 **dr. Mirko Triller**

1921—1924 **Jakob Špicar**

1924—1926 **Alojz Langus**

1926—1930 **dr. Jakob Prešeren**

1930—1935 **Slavko Šušteršič**

1935—1939 **Albin Torelli**

1939—1941 **Slavko Šušteršič**.

Zadnja seja pred 2. svetovno vojno je bila 27. februarja 1941. Vodil jo je Slavko Šušteršič kot načelnik, tajnik je bil **Vladimir Krištof**, blagajnik **Ivo Bulovec**, odborniki **Franc Šolar**, **Janko Novak**, **Slavko Vengar**, **Vatroslav Tratnik**, **I. Pazlar** in **B. Vovk**. Delo je potem zamrlo. Valvasorjev in Roblekov dom sta bila požgana, arhiv uničen ali odnešen, odborniki razkropljeni na vse strani.

KAKO JE BILO PO VOJNI

Že leta 1945 so se zbrali prejšnji odborniki in z dr. Prešernom društvo spet postavili na noge. Načrtovali so že nov Roblekov dom, in sicer kljub temu, da ni bilo ne denarja in ne materiala. Begunjski in okoliški kmetje so darovali les in ga tudi sami znosili do pogorišča doma, na katerega temeljih so po načrtih starega zgradili nov dom. Delali so z velikim veseljem in vso zagnanostjo, brez plačila. Da pa niso bili lačni, je skrbel **Pavel Olip**. Notranjo opremo so v glavnem naprosili pri različnih podjetjih, pa tudi posamezniki so kaj prispevali. Koča je bila izročena namenu 15. septembra 1946 ob prisotnosti velikega števila planincev.

Po urejenih mejah z Italijo so bili dostopni tudi Julijci. Porodila se je misel, da bi v njih zgradili nov dom, kar bi pripomoglo k razvoju planinstva. Prostor sta skrbno izbirala dr. Prešeren in **Joža Pavlin** ter ga našla na Grivi pri Kriških jezerih nad Trento.

Za gradnjo doma se je še posebej zavzemal **Jože Pogačnik**, takratni podpredsednik PZS in načelnik gospodarske komisije pri PZS. Študiral je ekonomijo in se ukvarjal predvsem z gospodarskimi vprašanji društev. Bil je izredno razgledan, govoril je več jezikov, bil je dober tovariš, predvsem pa velik planinec. Dolge ure in pozno v noč je presedel za pisalno mizo. Prisostvoval je gradnjam koč, dajal nasvete in grajal napake. Marsikatero postojanko ne bi zgradili, če ne bi on spodbujal k temu in pomagal društvom, da niso odstopila od gradenj.

Gradnja doma se je pričela leta 1948 in je trajala tri leta. Gradbena sezona je na taki višini kratka, delo samo pa je bilo zahtevno in težko, saj je bilo treba večino materiala znositi iz Trente. Gradbena dela je vodil Pavlin, v veliko pomoč mu je bil **Viktor Kravanja**, ki je bil potem dolgoletni nosač.

Dom je bil pripravljen na otvoritev 7. oktobra 1951. Čakali so na prihod Jožeta Pogačnika, namesto njega pa je prišla vest, da se je komaj 24-letni smrtno ponesrečil med Mlinarico in Razorjem prav na poti k otvoritvi. Dom, ki naj bi nosil ime Radovljiški dom, so takoj preimenovali v Pogačnikov dom.

Leta 1973 so domu dogradili prizidek. Čudovita okolica in vabljiva jezera so vsako leto privabljala več obiskovalcev. Zaradi povečanega obiska in pomanjkanja nosačev se je društvo odločilo, da v naslednjih letih zgradi tovorno žičnico. Leta 1982 so pričeli s pri-

Vilfanova koča na Begunjsčici

Hugo Roblek

pravami. Tudi ta gradnja je bila zahtevna in je trajala do leta 1985, ko je žičnica pričela redno obratovati. Danes bi brez nje ne mogli več tako oskrbovati doma.

Postopoma so urejali zgornjo postajo žičnice in v njej uredili zimsko sobo s 16 ležišči, kar je povečalo nočitvene zmogljivosti.

Že kmalu po vojni je društvo nameravalo obnoviti oziroma zgraditi Valvasorjev dom, ki ga je prevzelo od Kranjske podružnice. Zaradi obmejnih težav so gradnjo preložili in tako je bil dom dograjen šele leta 1954.

Društvo je leta 1966 prevzelo v oskrbo Dom na Goški ravni na Jelovici in ga leta 1970 opustilo, ker ni imel pravega planinskega značaja.

Tako danes društvo oskrbuje tri postojanke: Valvasorjev, Roblekov in Pogačnikov dom.

ŠEST DRUŠTVENIH ODSEKOV

Območje društva zajema kraje od Žirovnice do Podnarta s preko 2000 člani. Vodi ga 21-članski upravni odbor. Kolikor se je dalo ugotoviti, je bilo do stoletnice 1029 sej upravnega odbora, bilo pa jih je nedvomno precej več, ker niso štete številne seje gospodarskega in gradbenega odbora. Bilo pa je 95 občnih zborov.

Največ dela ima gospodarski odbor, saj skrbeti za tri postojanke in jih oskrbovati ni majhno delo.

Pri društvu deluje šest odsekov:

- alpinistični, ki vsako leto prireja alpinistično šolo. Vadijo na umetni steni in v vrtcu v Bodeščah in na Rodinah. Lahko se pohvali, da ima v svojih vrstah dva »himalajca«, **Zvoneta Andrejčiča** in **Blaža Jereba**;
- markacijski odsek, ki s svojimi devetimi člani skrbi za 70 km poti oziroma za 20 potov. Za povečan obisk gora je treba pota redno pregledovati, čistiti, postavljati smerne table in obnavljati markacije;
- mladinski odsek združuje mlade planince. Na predavanjih v planinski šoli, ki jo prireja vsako leto, spoznavajo mladi planinci zgodovino planinstva, opremo za hojo v gore, se seznanjajo s prvo pomočjo in ne nazadnje tudi s primernim vedenjem tako v gorah kot v kočah. Znanje preverjajo teoretično in praktično na več ali manj zahtevnih izletih;
- odsek za planinsko hojo in pohodništvo letno organizira 14 izletov po vnaprej pripravljenem programu. Izleti so dobro obiskani, vodijo jih planinski vodniki ob prisotnosti gorskih reševalcev;

Radovljiški športni plezalci

S športnim plezanjem, to mlado športno panogo, smo se v Radovljici začeli zelo zgodaj aktivno ukvarjati. Umetno plezalno steno smo zgradili marca 1990 in bili med prvimi v Sloveniji, ki smo začeli tudi redno vaditi v nižjih starostnih kategorijah. Že naslednje leto je Podkomisija za športno plezanje pri PZS organizirala vrsto sedmih tekmovanj za republiški pokal, eno od tekem pa smo priredili tudi Radovljičani.

Radovljiški plezalci so potrebo po neodvisnem delovanju izrazili z ustanovitvijo Športno plezalnega odseka. Ta se je razvil iz plezalnega krožka v osnovni šoli in alpinističnega odseka pri PD Radovljica. ŠPO Radovljica je bil registriran maja 1992 pri PZS, zasluge zanj pa ima **Blaž Jereb**, ki je svoje alpinistične izkušnje in izkušnje športnega plezanja posredoval mladim plezalcem kot trener v našem odseku. S pomočjo inštruktorjev **Nataše Pristov**, **Tanje Kocjan**, **Roberta Jesenka**, kasneje pa še **Frenka Lukana** so se mladi plezalci seznanjali z različnimi načini plezanja tudi v naravnih plezališčih, za svojo prizadevnost na treningih pa so bili nagradjeni s plezalnimi tabori, predvsem v plezališču Kotečnik.

Odsek ima trenutno petindvajset članov, v treh letih delovanja pa smo vzgojili 5 športnih plezalcev, 9 pripravnikov in 9 tečajnikov. Naši plezalci so zastopani v vseh starostnih kategorijah, od najmlajše do članske kategorije. Vsako leto poteka tudi tečaj plezanja šolskega športnega društva.

Naša najuspešnejša športna plezalca **Anže Šanca** in **Rebeka Poček** se poleg visokih uvrstitev v končnem seštevku tekem za državno prvenstvo in pokal v različnih kategorijah uvrščata tudi v perspektivni razred kategoriziranih tekmovalcev RS, sodelovala pa sta na mnogih mednarodnih tekmovanjih v tujini.

V naših prizadevanjih za dobrimi rezultati se zahvalujemo članom Upravnega odbora Planinskega društva Radovljica, ki pripomorejo k denarni podpori našega odseka.

Načelnica ŠPO Eva Senčar

- športno-plezalni odsek deluje šele tri leta, mladi plezalci pa na umetni steni že dosegajo lepe rezultate tako doma kot v tujini. Pri tem naj omenim **Rebeko Poček** in **Anžeta Šanca**;
- postaja GRS deluje od leta 1965. Člani so vedno pripravljene priskočiti na pomoč tako ob nesrečah v gorah kot tudi ob drugih nesrečah. Svoje znanje, tako teoretično kot praktično, stalno izpopolnjujejo na tečajih. Veliko skrb posveča društvo ekologiji in varstvu narave. Smeti odnašajo v dolino, prav tako perilo v pranje. V kočah je prepovedano kajenje, napisi opozarjajo planince na red in snago. Agregate bodo počasi zamenjale sončne celice, z namestitvijo mobilov bo povezava hitrejša in pomoč pri morebitnih nesrečah učinkovitejša.

Nošnja materiala za Pogačnikov dom leta 1948/49

VSİ POVOJNI PREDSEDNIKI

Najlepše praznovanje 100-letnice bo ob temeljiti prenovi Roblekovega doma v mesecu juliju. Po skoraj 50 letih je bilo to nujno. Poglobili so cisterno za vodo, uredili vodovodno napeljavo, zamenjali dotrajana okna in vrata, uredili drvarnico. Najtežje, pa tudi najbolj zamudno delo je bila popolna obnova fasade in izolacija celotne kočje, ki je dosedaj ni bilo. Spomladi bodo zgradili še nove sanitarije in uredili okolico doma. Prav je, da pri tem omenimo požrtvovalnega gospodarja **Jožeta Marolta**, ki z **Jankom Potočnikom** in stalno ekipo ljudi neumorno delajo vse konce tedna.

Nič manj ne skrbijo člani za drugi dve postojanki. Pogačnikov dom je v skrbnih rokah gospodarja **Srečka Polanca**, njegova desna roka pa so **Stane Jereb**, **Simon Eržen** in **Viktor Kravanja**.

Za Roblekovim domom čaka obnove Valvasorjev dom. Predbetonirali so temelje, urediti bo treba nove sanitarije in umivalnice ter drvarnico. Zaradi lahke dostopnosti do doma bi v domu lahko v vseh letnih časih imeli različne tečaje, seminarje in šole v naravi.

In kdo je predsednikoval društvu po letu 1945?

- 1945 — 1953 **Pavel Olip**
 1954 — 1957 **Božo Černe**
 1957 — 1959 **Franc Prešeren**
 1960 — 1965 **Pavel Olip**
 1965 — 1966 **Almir Kostanjšek**
 1967 — 1970 **Pavel Olip**
 1970 — 1976 **Miha Finžgar**
 1977 — 1980 **Janez Pretnar**
 1981 — 1983 **Joža Smolej**
 1984 — 1987 **Miha Finžgar**
 1988 — **Meta Rutar-Piber**.

Janez Mrak, **Vinko Glažar**, **Mara Žnidar** in **Liza Torkar** so društvu zvesti že 60, 70 let. Najstarejši član je **Janez Mrak**, tudi častni član društva s svojimi skoraj 95. leti. Častna člana sta tudi **Miha Finžgar** in **Franc Meze**.

Lahko bi naštela še dolgo vrsto imen ljudi, ki so v povojnem času delovali in pomagali v društvu. Hvaležni smo jim za vsak kamenček, ki so ga vložili v mozaik, čeprav ta mozaik s stoletnico še ni končan.

Kako pa naprej? Prizadevali si bomo dobro in pametno gospodariti, vzdrževati in oskrbovati naše postojanke, odseki bodo nadaljevali delo z načrtovanimi programi. Predvsem pa bo treba vzgajati in v delo uvajati mlajše, da bodo sposobni prevzeti in nadaljevati zahtevno delo v dobro našega društva in planinstva ter poznejšim rodovom ohranjevati naravne lepote naših gora.

ŠE ENKRAT O HUDI NESREČI NA KOŠUTNIKOVM TURNU

NOJEVSKO TIŠČANJE GLAVE V PESEK

SILVO KRISTAN

Za osvežitev spomina moramo pripoved začeti s podatkom, da je eno od ljubljanskih planinskih društev 11. junija 1988 organiziralo izlet z avstrijske strani na Košutnikov turn v Karavankah. Izlet se je končal tragično: tri osebe so se smrtno ponesrečile, dve pa sta bili huje poškodovani. Nesrečo štejemo za eno od najhujših, ki se je kdajkoli zgodila na kakšnem društvenem izletu. Še danes se sprašujemo, kako je mogoče, da se na organiziranem društvenem izletu zgodi takšna tragedija. O primeru je Planinski vestnik že pisal (1988/6 in 1990/12), očitno pa takrat še niso bile znane vse podrobnosti, pa tudi vloga društva, ki je izlet organiziralo, še ni bila ocenjena. Danes so vse okoliščine že veliko bolj dorečene, zato je prav, da se o primeru še enkrat piše. Predvsem zato, da se kaj takšnega ne bi nikdar več zgodilo.

VODNIKOM V RAZMISLEK IN OPOMIN

Natančna razčlenitev izleta je pokazala celo vrsto napak, ki si jih noben vodnik in nobeno društvo ne bi smela dovoliti. Ker se na napakah učimo, naštejmo spodsrljaje s tega ponesrečenega izleta.

1. Izlet s severa na 2100 metrov visoki Košutnikov turn v začetku meseca junija je za izredno heterogeno skupino ljubiteljev gora **terminsko neustrezno načrtovan**. Severna, pa tudi vzhodna in zahodna pobočja visokogorja so v tem času še precej zasnežena, še vedno se otrasa od zime zrahljano kamenje, pa tudi varovala na zavarovanih stezah so največkrat še od zime poškodovana. Tudi sicer izlete z 8 do 10 urami hoje navadno načrtujemo sredi ali na koncu sezone, ko smo telesno že veliko bolje utrjeni.

2. **Razpis izleta je bil pomanjkljiv**. Udeleženci niso bili opozorjeni na opremo, ki je v spomladanskih